

ANITA MOSKÁTOVÁ

KOVÁČEK

HOST

**Přeložila
Veronika Erdélyiová**

ANITA
MOSKÁTOVÁ

Host 2024

Automatizovaná analýza textů nebo dat
ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU
je bez souhlasu nositele práv zakázána.

Vychází s finanční podporou Ministerstva kultury ČR
a nadace Magyar Kultúraért Alapítvány
This work has been published with the financial
assistance of Magyar Kultúraért Alapítvány
(Foundation for Hungarian Culture)

Horgonyhely

Copyright © Moskát Anita, 2015

Cover illustration © Marcela Bolívar, 2015

Translation © Veronika Erdélyiová, 2024

Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2024
(elektronické vydání)

ISBN 978-80-275-2412-9 (PDF)

ISBN 978-80-275-2413-6 (ePUB)

ISBN 978-80-275-2414-3 (MobiPocket)

„Tady rodit nemůžeš!“ zadrmlol Vazil a vyřítil se na palubu. „Musíš to zadržet, slyšíš?“

Anja se opřela o zábradlí, zpoceně vlasy se jí v prstencích kroutily po šíji. Prohmatávala si břicho a počítala čas mezi stahy.

„Proč? Voda otekla.“

„Kdy?“

„Dávno. Byl jsi v kotelně.“

„Proč...?“ Vazil zaklel. „Proč jsi nic neřekla? Ty ses zbláznila!“

„To je moje věc.“

Rodí kradmo, uvědomil si Vazil okamžitě. Kdyby mu Helga nepřišla dolů do kotelny říct, že se Anja prochází po zádi, zatíná zuby a heká, tak si problému možná všimne až ve chvíli, kdy mu do rukou dají vrásčité rudé novorozeně.

Chyboval i on. Měl rozeznat příznaky předzvěstných bolestí, když si Anja s úšklebkem sahala na břicho, viděl to už tolikrát. Ale Vazil si poslední dobou ženy nešímal. Večer se k ní vždycky otočil zády, usínal přikrytý vlastní jelení kožešinou a promluvil na ni jen tehdy, když ji u stolu požádal o sůl. V osmém měsíci už měl dávat pozor. Pokud ne on, tak Helga.

Anja se opírala o zábradlí a namáhavě zhluboka dýchala, přesně tak, jak se píše v učebnicích.

„Zadrž to!“ zavrčel Vazil a odešel z paluby.

Ještě není pozdě. Běžel do útroh lodi, k rozpálenému kotli. Jestli se rychle otočí, stihne Anju odvézt zpátky do vesnice. Stará *Arkebuza* už léta skřípala a praskala při každém pohybu, ale Vazil do ní teď ládoval uhlí, jako by ji chtěl zadusit, snažil se ji uvést do pohybu, i kdyby se jí měly rozletět šrouby.

„Dělej!“ šeptal. Na tváře se mu horkem připekly saze.

S bolavou nohou se dobelhal ke kormidlu a otočil jím, jako by ho chtěl ulomit. Parník se kolébal a škubal sebou, neklouzal po vodě, ale rozrážel ji.

Musí se vrátit do vesnice dřív, než na palubu skápně porodní krev. Co by si počal s dalším dítětem? A co by si počal s Anjou, jejíž hlas ho už teď obtěžoval jako bzučící ovád.

Fjord byl úzký; z obou stran vysoké rozeklané vrchy, v jejich těsných údolích stojatá voda. Jehličnatý les byl v pološeru rozmazaný, lopatkové kolo doráželo na kouřově zbarvenou vodu. Vazil se bál, že za soumraku najede na mělčinu, ale nakonec, poté co se odvážil blízko břehu, se mu podařilo *Arkebuza* v širokém oblouku stočit na zpáteční cestu. Loď supěla jako souchotinář.

„Helgo!“ křikl. Dcera stála u zábradlí, měla na sobě pánský kabát zapnutý až po bradu. Vždycky se pohybovala jako stín a Vazil nikdy nevěděl, kdy se mu zjeví za zády. „Vrátíme se do vesnice, drž směr!“

Počkal, až Helga přistoupí ke kormidlu, potom zašel za Anjou. Žena už ležela v kajutě na posteli, kterou sdíleli posledních pět měsíců. Sukni a kožešiny skopla na podlahu, svaly na stehnech se jí chvěly. Sáhla si mezi nohy, jako by ohmatávala, nakolik už se porodní cesty otevřely.

„Neděláš to poprvé,“ řekl Vazil. S prvním dítětem se rodička může trápit i osm devět hodin, ale ze zkušených žen jako Anja vyklouzne hned. „Jsi na to zvyklá.“

„Co chceš?“ hekala Anja. Očekávala nadcházející bolest. Vedle postele si připravila hadry, vodu, alkohol, nůžky. Urousané vlasy se jí rozprostíraly na polštáři jako chaluhy.

„Tomuhle se navzájem učíte? Jak se toho co nejrychleji zbavit?“

„Zavolej Helgu, musí mi pomoci!“

„Nepustím ji sem.“

Anja vykřikovala Helžino jméno, ale dívka nepřišla. Když jí otec přikázal, ať stojí u kormidla, udělala to i v krupobití, těhotné ženy neposlouchala.

„Helgo, nedovol mu to!“ vrískala Anja. „Nenech si od něj poroučet!“

„Pokolikáté rodiš? Kolik jsi za sebou zanechala dětí?“ zeptal se Vazil a Anjin užaslý pohled prozradil, že hodně. „Na tom nezáleží. Jen to nějak zadrž. Tiskni nohy k sobě, nebo co já vím. Musíme se vrátit do vesnice.“

„Domluvili jsme se, že na lodi...“ Anja se zachvěla, zahryzla se do příkrývky, na krku se jí vykreslily šlachy. Křičela hlasem plným nenávisti, jako každá rodící žena. „Uzavřeli jsme smlouvu!“

Vazil vyšel a zamkl ji. Křik už slyšet nebyl, ale i přesto si vzpomněl na svou bývalou manželku Grete, která na téže posteli vrískala úplně stejně, zatímco chvátali k jinému přístavu. Vazil svíral zábradlí lodi, jako by ho chtěl ohnout. Měl pocit, jako kdyby *Arkebuza* přešlapovala na místě, i s vesly by postupovali rychleji než s parním strojem.

Odpoledne ještě trávili v té malé vesnici. Chvatně jí prošli skrz-naskrz, aby místním dali na vědomí, že loď připlula, ale mezi roubenkami pokrytými kůrou posedávalo jen několik nedůvěřivých na zem plivajících rybářů. Viděli hlavně muže, ženy z takovýchto míst hned po otěhotnění prchly.

Pro Anju to bude dobré kotviště. Všude líp než na lodi.

Vazil zíral na zpěněnou vodu: jsou příliš pomalí. Už měli dávno dorazit do vesnice. Ve tmě neviděl ani známý zvonovitý horský štít, ani lesní mýtinu dřevorubců.

„Nemám jí pomoci?“ objevila se vedle něj Helga. Vlasy ostříhané na kluka měla spleené jemnými kapkami vodní tříště, kvílivý vítr jí zvedal kapuci. „Strašně křičí. Je na smrt vydešená.“

„A co tě to zajímá?“ zavrčel Vazil. „Věděla, co to obnáší.“

„Musí ji to neskutečně bolet.“

„Nemám léky, dají jí je ve vesnici.“ Vazil trhl pákou vedle kormidla, načež se ozvala siréna *Arkebuzy*, ať v přístavu slyší, že už jsou blízko. „Sbal jí věci, já zatím budu držet směr.“

„Nemohla by zůstat?“ zeptala se Helga. Lana pleskala, rozezněla plechovou střechu. Loď kuckající saze do inkoustově temné vody se probíjela dopředu.

„Co ti ta ženská navykládala?“

„Ona by jen ráda žila s námi.“

„Už jsem rozhodl. Sbal jí věci a nespouštěj z ní oči! Řekni jí, ať to zadrží!“

„Bude v pořádku, že jo?“

„Hni sebou! A ať to zadrží!“

Helga vešla do kajuty, Vazil se za ní díval kulatým okýnkem. Anja ještě stále hekala na posteli, její břicho vypadalo jako vřed, který co nevidět praskne. Helga jí podala sklenici vody a pak, navzdory jejím úpěnlivým, vzteklým prosbám, začala balit do batohu s měděnými přezkami. Pletené šaty, hrnek, hřeben. Pamatovala si všechno, co si Anja před pěti měsíci přinesla s sebou, skoro jako by pořídila inventární seznam cizích věcí, aby je teď mohla vrátit.

Vesnice stále nikde. Vazil se vyklonil přes zábradlí a pátral po přístavních světlech, dalekohledem prozkoumával hory: za vrcholy jehličnanů jako by stoupal kouř z komínů.

Ve tmě se na březích fjordu matně zatřpytila světla luceren.

„Konečně!“ Sáhl po páce, dal znamení sirénou, tři krátké, zoufalé hvizdy, aby je očekávali v doku. Křikl na Helgu v kajutě: „Jdi na zád! Zakotvíme!“

Na pevnině se objevil správce přístavu s černým plnovousem a čelovou svítilnou, aby jim ukázal cestu. Vazil zakotvil tak zbrkle, že celé molo dunělo od nárazů lodního trupu. Jakmile Helga spustila můstek, spěchal, aby uchopil Anju v podpaží a pomohl jí na břeh.

Cestou k přístavu ji podpíral: pár metrů a budou v bezpečí. Na souši.

Dříve si Vazil myslel, že nejhorší byl rozchod se čtvrtou manželkou, která mu na rozloučenou vrazila do levého stehna krejčovské nůžky. Anja mu během těch posledních kroků zatínala ostré ptačí nehty do krku, brečela a křičela, že přece uzavřeli smlouvu, že přece souhlasil se společným dítětem, zaslouží si víc než rybářskou vísku, kde ani jeden z nich nemá budoucnost. Vazil ji chtěl chlácholit, ale neuměl to. Radši ji jen podpíral a pomáhal jí sejít z můstku.

Jeho holínka zaduněla na souši. Teprve v tu chvíli si všiml, že Anja, potácející se ve spodničce a s rozepnutou košilí, nemá pantofle, vykročila do bláta v ponožkách. Zuby jí drkotaly zimou, choulila se v křečích. Vazil se málem vrátil, aby jí přinesl boty. Ještě nikdy žádnou manželku neopouštěl, když měla na nohou jen punčochy.

„Zmetku prolhaná!“ Anja se Vazilovi zaryla do krku.

Spěchal k nim správce přístavu se spletenými vousy. Vazil byl rád, že je vítá muž, kdyby to byla žena, určitě by mu dala co proto. Svěřil mu Anju, muž se na nic neptal, jen napřáhl dlaň pro peníze. Když je dostal, ženu odvedl.

„Jsi podvodník!“ vykřikovala Anja. Držela si kulaté břicho, vlašy jí pleskaly ve větru. „Potopte mu loď! Zapalte ji! Porušil slovo!“

„Doprovodím ji!“ křikla Helga a s velkým batohem přehozeným přes rameno spěchala za Anjou.

Vazil ji chtěl zastavit, že ne, ať jen hodí věci na práh a vrátí se, ale neměl sílu mluvit. Tak dlouho zíral na otisky nohou v blátě, až mu Anjin pot uschl na rukách, krku a vousech; v chladu mu připadalo, jako kdyby se mu na kůži lepil sníh.

Neměl ji nechat odejít bez bot.

Vazil strhl zakrvácené prostěradlo, zmuchlal ho a hodil na podlahu. Stejně by ty skvrny nikdy nedokázal vyprat. Posypal stůl prachem z přesličky, drhl ho houbou, jako kdyby do něj chtěl udělat díru. Na kredenci našel špinavý hrnek, netušil, jestli z něj jako poslední pila dcera, nebo Anja, hodil ho do škopku. Hledal mastné

otisky prstů na knihách, doteky usazené na kotli, hmoždíři, chtěl je smýt, vyleštit, ale jak celá loď, tak každíček kousíček Vazila lepily od Anjiny duše. Musí popojet, do nějaké bezpečné vesnice, tam se pak vykoupe ve fjordu, smyje ze sebe všechny ženiny doteky. Musí vyvětrat; ve vzduchu je cítit chuť Anjina dechu.

Při pohledu na ruce najednou nedokázal určit, který prsten je její. Nosil jich šest, po jednom měděném na ukazováčku, prostředníčku a prsteníčku. Nepamatoval si, který mu navlékla Anja. Ani to, který Grete, Helžina matka, nebo který jeho čtvrtá žena, ta, co ho pobodala krejčovskými nůžkami. Měla vlasy mléčně světlé, nebo hnědé? Oktala, když ji rozčilili, nebo to byla Ilke, ta druhá? Už nevěděl, která pletla svetry nebo která měla ráda ústřice, protože na ničem z toho nezáleželo.

Vazil mrštil houbou do škopku, hlavní své křesadlové pistole nadzdvihl záclonu. Přístav utichl, Anju odnesli. *Je bezpečno.* Zastrčil si pistoli za pas a odešel do knihovny, protože to, co bylo opravdu důležité, schovával tam, v jednom svazku vázaném v teletině. Prolistoval zažloutlé stránky.

Údaje o krevním tlaku, změny váhy, data o tepové frekvenci, stravovací návyky a diety. Spánkové cykly, složení moči. Sbíral co nejvíc údajů, protože nevěděl, který bude cenný, zaznamenával si náladu žen nebo kolik toho denně vypily. Manželky jeho vyšetření nesnášely, Anja vždycky reptala, když natahovala ruku, aby jí mohl odebrat krev.

Vazil se vztekle posadil ke stolu. Otevřel si jablečné víno a přihnul si z lahve.

Dva tisíce tři sta kroků. Padesátý druhý den. Nevолnosti, zvracení, putování. Dny, hodiny, měsíční fáze. Na mapě červené křížky, aby si mohl zpětně vyhledat, kdy a kde byli. Počasí. Ve čtvrtém měsíci krupobití, ale na těhotenství to nemělo vliv.

Na těhotenství nemělo vliv vůbec nic.

Najednou mu to přišlo zbytečné. Ta spousta údajů, poznámek, kaňky na okraji stránek, nic z toho ho nepřiblížilo k cíli.

Jablečné víno bylo příliš sladké, pití pro ženy, určitě ho vybrala Anja, ale Vazil nic jiného ve skříni nenašel. Zaklonil hlavu a pil; řádky se mu rozmazaly před očima. Něco přehlédl. Řešení se skrývalo v zápiscích, ale on ho nerozeznal.

Točila se mu hlava, se zbytky šplouchajícího vína se postavil na palubu. Souhvězdí mu vibrovala nad hlavou, ledový vítr mu zmrazil plnovous.

Šest prstenů na prstech se na něj přimhouřeně dívalo ve světelném odrazu lucerny.

Bude i sedmá, Vazile?

Sedmá musí být. Musí být sedmá, vždyť dal své slovo, že najde odpověď.

Budou dál klouzat mezi fjordy, aby prodávali knihy a krámy, zatímco se náhodou seznámí se ženou hledající nový život. Možná ji přivede do jiného stavu. Možná žena začne během dvou až tří měsíců putovat, aby ji mohl vzít na *Arkebuzu*, jako poklady z potopených vraků, a pak z ní bude po kapkách vymačkávat krev, po kapkách bude odebírat vzorky plodové vody, aby pod čočkou mikroskopu našel řešení.

Ženy nikdy nebylo třeba dlouho přesvědčovat. S vidinou putování zaprodaly svou dělohu a takové si zasloužily, aby je uprostřed porodních bolestí vyhodili z lodi.

Bude to jen další nezdar. Další manželka, co přijde nazmar, jako Anja. Vazil udeřil do zábradlí, prsteny zacinkaly. Jediná žena, které něco slíbil z celého srdce, mu měděnou obroučku na prst nikdy nenavlékla. Vazil bude klopit zrak, až jí bude vyprávět, že jeho výzkumy ani tentokrát nikam nevedly. Místo řešení jí předá sbírku bezcenných dat.

Nic, nulu, vzduch. Promarněný výzkum. Neomluvitelné.

Balancoval prázdnou lahev na zábradlí, pak jí udeřil o podlahu. Střepy se mu odrazily od holínek.

„Tati, jsi v pořádku?“ zeptala se Helga. Stála na lávce, asi se právě vrátila. Uši jí zčervenaly zimou.

Vazil něco zamručel, pokusil se pro střepy sehnout. Zabořila ho jízva na levém stehně.

„Nech to! Já to udělám.“ Helga si dřepala v rozepnutém kabátu, beze slov střepy sbírala. Při otáčení se jí na hrudníku otevřela příliš velká košile a odhalila korzet, který jí stahoval rostoucí prsa.

Vazil byl konečně schopen promluvit.

„Porodila?“ zeptal se ochraptěle.

„Je to holka.“

„Anja... říkala něco?“

Helga si mnula spánky, jako pokaždé, když trávila dlouhou dobu na souši.

„Křičela, ale nevzkazuje nic, co by sis nedokázal představit. Nějaký námořník se jí ujme.“

Vazil přikývl. Nevěřil, že Anja zůstane dlouho na jednom místě. Bylo jí už přes třicet, ale ještě byla plodná. Pokud otěhotní, může z rybářské vesnice uprchnout.

„Řekla jim něco o *Arkebuze*?“

„Ječela. Neměla čas si stěžovat.“

„Udá nás?“ Vazil položil ruku na rukojeť pistole za pasem, určené jen k jedinému výstřelu.

„Kdybys věděl, že nás udá, necháš ji rodit tady?“

„Ne. Ale záleží na tom, jak rychle musíme proplout fjordem. Takže?“

Helga se posadila na paty a vzhledla na něj. Jeden střep jí poranil prst, ale nezasténala, jen si olízla krev.

„Máma taky rodila na lodi jen nedopatřením?“ zeptala se.

„Jak tě to napadlo?“

„Chtěl jsi ji vyložit v nějaké vesnici, ale zůstala tu trčet?“

Vazil nemohl říct pravdu, protože Helga by ji stejně nepochočila: kdyby si ponechal všechny pokusné subjekty, *Arkebuza* by se kvůli přetížení nehnula z místa. Z každé ženy stačí tolik, kolik si poznamenal o jejím tlaku nebo stravě do knihy v teletině.

„Ano,“ připustil Vazil. „Stalo se to v osmém měsíci, nemohli jsme zakotvit.“

„Zlobil ses na ni stejně jako na Anju?“

„Myslím, že ano.“

Helga vstala, střepy opatrně držela v dlani.

„Zlobil ses i na mě? Když jsem byla mimino.“

„Proč na tom záleží?“

„Tati, prosím! Zlobil ses na mě?“

„Když ses narodila, nevěděl jsem, co si s tebou mám počít. Ale nezlobil jsem se.“

Helga unaveně mhouřila oči; její bledé pihy vypadaly jako nakreslené tuhou.

„Anju jsem si oblíbila,“ zamumlala. „Je jiná než ostatní ženy. Měla ráda *Arkebuzu*.“

„Žena, která otěhotní, je úplně stejná jako všechny ostatní.“

„Jako maminka? Nebo já?“

Vazil vybuchl:

„Ty nikdy těhotná nebudeš.“

„A co když jo?“

„Nebudeš.“

„Ale jsem žena.“

„Ale zatraceně se od nich lišíš. To tě oblblá Anja?“

„Jsem žena!“ Helga vykřikla se zrakem upřeným do země. Prsa jí zrovna začala růst, rozkrvácela se teprve před rokem. *Žena*. Naštěstí ještě ne. „Vadí ti to, že jo? Vypadám jinak, mám široké boky a... připomíná ti to, že jsem žena i uvnitř. Funguju jako ostatní, píše se to v lexikonech. Taky krvácím! Když to ucítíš, ušklebujes se. Jsem schopná toho, čeho tvoje manželky. I ze mě... může vypadnout takové dítě.“

Někdy Helga nepromluvila celé dny, ale teď se z ní věty jen valily. Možná si Anju opravdu oblíbila a to jí popletlo hlavu. Kaštanové hnědé vlasy se jí rozčepýřily jako srst rozčileného zvířete.

„Tati, zlobíš se i na mě?“ zeptala se Helga. „Když otěhotním, taky mě pošleš pryč?“

Vazil se jí zřídka kdy dotkl, nechtěl ji rozmazlit, aby se nestala zhýčkanou, jako zákaznice přicházející na palubu s nazdviženou

sukní. Chtěl z ní vychovat tvrdou dívku, která si nestěžuje, když jí bagančata odřou patu. Helga toužila po objetí, alespoň teď, poté co viděla křičící Anju rodit.

Když otěhotním, taky mě pošleš pryč?

Vazil se jí nemohl dotknout. Pokud se rozněžní, udělá první špatný krok. Z Helgy se nesmí stát taková měkkotina, jako byly všechny jeho manželky, které se na lodi vyskytly. Jeho dcera se od nich liší.

Vazil vzdechl.

„Nezajímá mě, že máš dělohu. Když se na tebe podívám... dokážu na to zapomenout. Vyhovuje?“

Helze se zachvěla špička nosu. Váhala, jako kdyby chtěla něco říct, ale pak po Vazilovi jen zašilhala a odešla ze sépiově zbarvené paluby do kajuty.

Vazil dlouho čekal pod hvězdami, než dokázal jít za ní. Pročítal si svou v teletině vázanou knihu plnou údajů, ale nenacházel v ní ani své ženy, ani řešení.

Půda dýchala. Když si Lars lehl na dvoře na břicho, cítil, jak z pórů mezi žlutými trsy trávy stoupá pára. Byl to dech vonící humusem a železem. Po dešti se zdála zatuchlá a vlhká jako starý polštář, naopak za slunečna v ní nacházel tisíce nových vůní: čerstvou mateřidoušku, dusivý kouř, jako by v hlubinách země hořela hranice; nasládlý sýr, jen se zakousnout. V takových chvílích půdu nenáviděl. Hroudy ztvrdly skoro jako kameny, před použitím bylo potřeba je změkčovat.

Lars se cítil svěží po západu slunce. Světlo ho unavovalo, ale ve tmě, kdy šramotila jen noční zvířata, ožil. To byla doba, kdy dokázal uvažovat. Proto mu žena, když měla dobrou náladu, říkala Sova, ale Larse z té přezdívky svrbělo, jako ze všeho, co s tlustou, širokoramennou Selmou souviselo.

Vyšel do zahrady se zahradní lopatkou a hrncem. Trávník neudržoval a ani jehličí neodklízel, jen tam, kde nabíral hlínu. Chodil až do nejvzdálenějšího konce dvora, kam nebylo skrz živý plot vidět a kde se táhla hranice hřbitova. Mezi sklánějícími se větvemi smrků se rýsovaly náhrobky.

Lars pozvedl klobouk.

„Zdravím!“

Z úcty nikdy neryl na hrobech, ale rád si bral hlínu z jejich blízkosti. Připadala mu sytější než z kterékoliv části zahrady, dokonce sytější než z kterékoliv části vesnice. Podpatkem holínky uvolnil zmrzlé hroudy, potom si nabral celý hrnec. Hlína voněla po rozvažené mrkvi. Brouky a kousky kořenů vyhodil na trávu a vrátil se do domu.

Ze zápraží se zahleděl na vesnici. Zelenina vysázená na střechách vyrašila, centrální sýpka — kde se Selma nafoukaně nechala oslavovat — stála ve tmě prázdná a němá. Její prkenná věž mířila směrem k horám, na které ještě nikdo z nich nevyšplhal, a nejspíš se jim to ani nepodaří. V měsíčním světle se voda fjordu kovově leskla, hory na protějším břehu se nad ní tyčily jako masivní plot.

V okně Selmina domu svítla lucerna. Už roky bydleli odděleně, ale Larsovi připadalo, že i tak je mu moc blízko, vždyť během okamžiku mohla být u něj. Měsíc už byl vysoko a on nechápal, proč je Selma vzhůru. Doufal, že se ho nechystá navštívit.

Lars si oklepal holínky a vešel do místnosti vytopené kamny; pod šálou se mu okamžitě začal potit krk. Prostřel, do džbánku připravil octovou vodu, na talířek kozí sýr. Zkoušel i jiné pokrmy, ale jen tyto silné chutě dokázaly všechno ostatní přehlúšit. Zředěnou hlínu postavil v polévkovém talíři na stůl. Zrovna si chtěl sednout, když vtom zaskřípaly vchodové dveře a podle kolébavých těžkých kroků okamžitě poznal Selmu.

„Nepočítal jsem s tebou,“ řekl Lars a ubrouskem přikryl talíř. Selma jeho zvyky znala, ale hlínu považovala za nechutnou, už z jejího pachu se jí zvedal žaludek.

Vtrhla do pokoje v zablácených galoších.

„Půjdeš se mnou!“

„Kam a proč?“

„Potrestáme jednu malou zlodějku. Budeš se na to dívat.“

„Mám práci.“ Lars ukázal na přikrytý talíř, načež Selma ohrnula nos. „Navíc je pozdě... na takové věci.“

„Tohle tě bude zajímat.“ Žena k němu přiběhla v rozepnutém kabátu, na krku měla představený řetěz a šest medailí, které si vysloužila za svých šest dcer. Těhotenství ji připravila i o tři zuby, ale díry v dásních si oblíbila míň než řetěz. Děti nikdy moc v lásce neměla, ale vesničané k ní byli přátelštější a snáz ji přijali za první ženu, když čas od času otěhotněla.

„Proč by mě zajímala nějaká zlodějka?“ vyptával se Lars.

„Však budeš mluvit jinak, až zjistíš, co ukradla. Jdeme!“

Lars si vzal klobouk a černý pršiplášť, po jehož voskovém povrchu sklouzávaly kapky padající ze smrků. Když přecházeli dvůr, poslušně podal Selmě ruku a pomohl jí přes kaluže, potom mlčky vyšli do lesa a vyhýbali se žízalám a slimákům, kteří po dešti vylezli.

Jeho dům stál nejdál od centra vesnice. Nesnášel zvědavé pohledy, děti nakukující do oken. Stranil se lidí, nechodil se dívat na svatby, negratuloval k novorozeným dcerám. Nechodil do přístavu kupovat čerstvé ryby a nevadilo mu ani, že ho děti — a někdy i dospělí — posměšně nazývají Přízrakem nebo Němým.

„Proč jdeme do lesa?“ zeptal se, zatímco se mu kapradiny otíraly o stehna. Po zřídka používané stezce kráčel v Selminých stopách; někde už byly ulámané větve, jako by někdo šel před nimi. „Za chvíli dosáhnu své hranice.“

„To děvče taky, věř mi,“ obrátila se na něj Selma. „Vybrala jsem k trestu místo, které ty ještě vydržíš. Ona už ne.“

„Jak to?“

„Narodila se v nalezinci, vedle přístavu.“

„Kdo je ta dívka a co ukradla?“

Selma neodpověděla, mlčky procházeli šumícím lesem. Larsovi kapala za krk studená dešťová voda, holínky jim klouzaly na

koberci z jehličí. Šlapali po rovné cestě, ale Larsovi se svíraly plíce, jako by kráčeli do kopce. V rozechvělém žaludku, v ochablých nohou cítil, že se brzy dostane *příliš* daleko od svého kotviště.

Žil ve vězení. Doma na to zapomínal, ale cestou do hustého lesa si vždycky vzpomněl. Jeho osobní hranice se táhla na východě za hlavní návsí, na západě zase uprostřed jedné mýtiny, odkud v létě nosil domů černou balzámovou hlínu. Když se odvážil dál, začalo mu hučet v hlavě, jako kdyby se mu v lebce vařila voda. Když se vypravil ještě dál, spustila se mu z nosu krev, žaludek se mu sevřel a po zádech se mu řinul ledový pot.

„Jsme na místě,“ řekla Selma. „Tady máš tu svoji zlodějkou.“

Mezi vysokánskými smrky stály dvě ženy v nepromokavých pláštích, mezi sebou držely třetí, která byla i přes panující zimu oblečená jen v plátěné košili a punčochách. Blondaté vlasy jí padaly do tváře; zhroutila by se na zem, kdyby ji doprovod nepodpíral. Obě strážkyně byly těhotné. Břicho jedné se bouřilo jako ohromné vejce, druhé se teprve začalo rýsovat, pod záhyby kabátu šlo sotva rozpoznat.

„Pořád tomu nerozumím...“ Lars umkl. Dívku poznal, jmenovala se Johanna. Její drkotající fialové rty se před několika týdny namalovaně tiskly k jeho. „Jak jsi na to přišla?“

„Mám své zdroje.“

„Je těhotná?“

„Ještě nevíme. Ale nechci riskovat.“

„Selmo, jen jsme obchodovali...“

„Nezajímá mě to. Chci, aby pykala.“

Johanna se třásla zimou, z vlasů jí padalo jehličí.

„Prosím...“ šeptala. Tmavé oči se jí prosebně zachvěly. „Prosím!“

„Jdeme!“

Těhotné vykonavatelky ji vedly dál do houští lesa, Lars a Selma je následovali.

Lars dívku viděl dohromady jen třikrát. Poprvé, když z donucení sešel do vesnice, aby v nalezinci hledal vyhovující subjekt. Johanně ještě nebylo šestnáct, ale měla odvalu se před něj postavit,

podívat se mu do očí a zeptat se, jestli on je ten muž, kterému říkají Přízrak. Nato se Lars zeptal, chce-li lehce zbohatnout.

Podruhé navštívila Johanna jeho. Šukali z povinnosti, potom jí Lars nabídl víno a pečeného raka, jedla, až se za ušima olizovala. Potřetí všechno zopakovali, aby opravdu došlo k početí.

Johanna teď klopýtala o kořeny, skučela jako zvíře, něco si i mumlala, ale Lars jí nerozuměl. Možná si stěžovala na bolest v plicích nebo měla křeče v žaludku. V posteli se chovala jinak, pohazovala vlasy, smála se, opile se mu svíjela v náručí. Teď brečela, slzy jí přimrzaly na tvář jako šupiny. Ženy ji silou vlekly, vytrčila paty, zapřela se, otočila se směrem k vesnici.

„Pusťte mě domů!“

Selma pozorovala Larse, snad hledala lítost nebo obavu, ale zklamaně se odvrátila.

„Prosím, ne!“ Johanna se před nimi zhroutila. Blondáté kudrny se jí mísily s bahnem, pažemi si objímala bok, jako by ji v něm píchalo. „Nic jsem neprovedla. Larsi, řekni jí to! Prosím!“

„Kam až ji chceš odvléct?“

Selma se k němu obrátila s přimhouřenýma očima.

„Dokud to nebude stačit. Zatím je při smyslech, tak moc ji to bolet nemůže.“

„Už to bolí i mě.“ Lars říkal pravdu. Cítil, že se mu po lebce rozbíhají tenoučké praskliny, a když se dotkl nosu, měl prst od krve.

Každý znal moc dobře své rodiště, každý věděl, kde jeho matka rodila, i když se nikdy nezeptal. Kdykoliv v minulosti Lars kolem onoho místa prošel, brnělo ho celé tělo, jako kdyby tam spolu s plodovými obaly, krví a mukami zanechal i nějaký znak či otisk. Bylo to jeho kotviště. Jako dítě tucetkrát spočítal kroky — dva tisíce dvacet sedm —, které ho pustí k hranicím. Znal délku vodítka, které ho pouštělo z rodiště do světa.

Nevěděl, kde přesně se narodila Johanna. Podle všeho měla kotviště dál než on.

„Mně se sotva točí hlava.“ Selma se naklonila k Larsovi a stiskla mu přes rukavici ruku. Vypnula se, takhle ho o půl palce převy-

šovala. Stehna, ramena, prsa, břicho, celou postavu měla rovnoměrně tlustou, jako většina prvních žen vesnice, protože rozložitě ženy považovali za plodné. „Pojď!“

„Nech tu holku! Není to tak vážné..“

„Dál!“

Pohltil je les, dvě těhotné ženy si razily cestu kapradinami. Jakmile se rameny dotkly smrkových větví, stekla z nich zachycená voda. Nemilosrdně vlekly Johannu, která vřískala, ochraptěle je prosila, ať zastaví, a při tom vyorávala nohama brázdy do jehličí a zarývala prsty do půdy, aby se zachytila. Když už nebyla vidět světla vesnice, zvracela krev do houští, ale ženy ji popadly a vláčely dál.

I Lars to cítil. Kotviště ho táhlo zpátky, jako provaz napínající se u kotníku, ale ještě se nevzdálil *příliš* daleko, zatím ho jen pobízelo, aby se vrátil. V kolenou ho ostře píchalo, v ústech mu vyschlo, rty se mu přilepily k dásním. Vzduch byl čím dál tím hustší, jako kdyby šel bažinami.

Johanna znovu upadla. Objala si kolena, dusila se pláčem.

„Pusť ji!“ prosil Lars. I na Selmě viděl, že se potácí, mrká, svět jí vibruje před očima. Dvě těhotné strážkyně bolest necítily, ať měly rodiště kdekoliv.

„Dál! Poděkuj sama sobě!“

Johanna ječela, stočila se ve spadaném listí jako had.

„Pomoz!“ křičela. „Pusťte mě domů!“

„Nestačilo by to?“ Lars popadl Selminu ruku. „Zabiješ ji!“

„Litoval bys?“

„Okamžitě se s ní vraťte do vesnice!“

Selma zalapala po dechu, chytila se za představený řetěz. Lars počítal s tím, že mu vlepí facku — udělala to už víckrát, když s ní mluvil neuctivě, někdy se mu celé dny modral na tváři otisk jejího prstenu —, ale v tu chvíli Johanna schoulená na zemi zaúpěla, popadla se za břicho a všichni viděli, jak jí po nohou stéká cosi tmavého a lesklého. Krev se jí vpila do punčoch.

„No prosím,“ řekla Selma, „teď už ji můžete odnést zpátky.“

Lars nepomohl Johanně vstát. Těhotné ženy ji uchopily v podpaží, ale to už jen zemdleně visela. Larsovi v hlavě tepala bolest. Ušní bubínky mu pulzovaly tak, že neslyšel, jak jim při chůzi šustí u nohou kapradí.

Otočil se směrem k vesnici, směrem ke svému kotvišti. Už při prvním kroku z něj spadla všechna tíha, která mu svírala hrud', jako kdyby se konečně uvolnil napnutý provaz.

Lars si pověsil schnout promočené ponožky na šňůru nad kamny a potom se bosý, s navlhlými nohavicemi schoulil vedle ohně, aby se prohřál. Selma si sedla ke stolu — co nejdál od talíře čpícího zeminou a přikrytého ubrouskem — a natřela si suchar borůvkovým džemem. Žvýkala rychle, jako by jí někdo chtěl vyškubnout jídlo z ruky. Vyrůstala v hladových letech, kdy matky nedopřály synům sousto, aby dcery dostaly alespoň kousek, takže se od té doby, co vesnický sklad praská ve švech, přejídá, dokud jí není špatně.

„Jsi zamlklý,“ poznamenala a olízla nůž. „Musíme zařídit pár věcí. Pšenice poroste jen s tvou pomocí.“

Zatímco Selma mluvila, Lars otáčel svým kloboukem ležícím v klíně.

„Budeme potřebovat pár nových záhonů. Pokud v týdnu zasejeme a použiješ svoji moc a sílu, budou plodit ještě před krutými mrazy. Představ si, o čem se klevetí! Na sousedních trzích prodávají naši červenou řepu, protože je nejhezčí. Potřebujeme hodně zeleniny, velké a šťavnaté.“

Selma si snad už ani nepamatovala, kdy úroda dozrávala bez Larse. Užívala si, že může poroučet přírodě, a zatímco v zimním lese rostliny spaly pod přikrovem ledu, jejich střešní zahrádky se zelenaly.

„Když něco chceš,“ řekl Lars, „měla bys být laskavější.“

„Nezačínej s tím zase...“

„Co když úrodu vysuším? Co když obilí shnije dřív, než ho sklídíte? Chtěla bys, aby zem uvolnila všechny kořeny a rostliny se vyvrátily?“

„To sis tu holku vzal tak k srdci? Nerozsévej svoje sémě a bude všechno v pořádku.“

„Mezi námi ještě nikdy nic v pořádku nebylo, Selmo.“

Žena pokrčila rameny, posbírala drobečky sucharu. Roztáhla se za stolem v teple kamen, jako kdyby byla ve vlastním domě.

Johannu těhotné ženy odvěkly domů. Larsovi se z nějakého důvodu líbila, pod tlustým kožešinovým kabátem a svetrem měla útlý pas, a ačkoliv se smála, jako když kráká vrána, během jejich setkání se k němu živočišně a divoce tiskla. Teď už pochopitelně není ani plná života, ani nespoutaně plamenná. Jen zmučená dívka z vesnice.

Měl s ní plány. Během měsíce nebo dvou by se v ní probudila touha po potulce a pak... Už je to jedno. Plod odešel. Dívku nelitoval, vadilo mu jen to, že si to Selma může dovolit.

„Pokud chceš jablka a červenou řepu, sestavím si seznam,“ řekl. Selma trhla hlavou.

„Už jsi ode mě dostal dost.“

„Myslíš si, že pár knížek nebo mizerný nábytek může zaplatit to, co dělám?“

„Žiješ si líp než kdokoliv z vesnice.“

„Protože toho pro vesnici dělám víc než kdokoliv jiný. Stydíš se za to? Vadí ti, že muž je schopný toho, čeho ty ne?“

Selminy tlusté prsty si hrály se zlatým řetězem.

„Co chceš?“

„Bezpodmínečně potřebuju několik nových čoček do hvězdářského dalekohledu.“

„Ty stojí celé jmění, a bude trvat měsíce, než je seženu.“

„Úroda taky stojí celé jmění.“ Lars si počkal, než Selma smířlivě pokrčila rameny. „A ještě něco. Odškodni Johannu. Vezmi ji z nalezince, dej jí práci a poctivě jí zaplat.“

„Pokud tě uvidím v její blízkosti...“

„Neuvidíš.“

Selma přikývla. Během dlouhých manželských let se jejich hádky vyčerpaly, Lars vyčetl ženinu náladu z jediného pozdvižení

obočí, spolknutého zakašlání. Přikývnutí teď znamenalo *v pořádku, ale dej si pozor*. Pokud budeš dál naléhat, budeš toho litovat. Samozřejmě nikdy nezašli příliš daleko. Sice si vyhrožovali, ale navzájem se potřebovali.

Selma neuměla zacházet s hlinou, ačkoliv to vesničané od první ženy obce očekávali. Naopak Lars měl nad hlinou moc a ovládal ji, čímž jako muž porušoval zákony. Mohl Selmu odhalit a ponížit před společenstvím a ona ho zas mohla udat první vyšetřující lodi plující okolo, aby ho popravili za jeho zločiny.

Lars sepsal seznam kýžených věcí — knihy o astronomii, logaritmické pravítko, úhломěr, léky tišící bolest — a předal ho Selmě, která protočila panenky, aby bylo jasné, že to považuje za zbytečné výdaje a přítěž.

„Ta holka,“ hlas se jí ztenčil, „cos od ní chtěl? Já jsem představená žena, tak cos mohl chtít od toho usmrkance?“

„To není tvoje věc.“

„Jo ták.“ Selma papír zmačkala. „Pokud chceš, abych byla laskavější, tak pro to něco udělej! Rodila jsem naposled před dvěma roky, ve vesnici se povídá, že jsem zestárla.“

„A? Mají pravdu?“

„Je načase, abych zase otěhotněla.“

Škvíra mezi Selminými vráscitými stehny páchla po rybině. Už dřív se domluvili, že můžou zůstat oblečení, stačilo, aby jí Lars vyhrnul sukni, ale o to nešlo, tělo by mu nevadilo. Selma si ho vždycky osedlala. Pohybovala se na něm tak, aby cítil, že jí patří; nemilovali se, jen ho vyždímal. Když jí dával dítě, úplně ho vlastnila.

„Dej se do práce!“ usmála se, popadla kabát a odešla.

Lars se z okna chvíli díval za její vzdalující se postavou. Nejradši by všem řekl, že Selma je podvodnice, nerozumí hlíně. Měl by to říct... Opřel se hlavou o rám. Stejně ji neprozradí, vždyť by ho pak taky udala. Čeho by tím dosáhl?

Posadil se zpátky k prostřenému stolu. Před Johanniným portrem ho talíř hlínovité polévky lákal víc. Sloužila by vyšším cílům, teď má plýtvat energií na jablka a červenou řepu? Musí si

najít novou dívku, ale žádnou místní holku obtěžkat nemůže, aniž by to manželka vyčmuchala.

Ó, kdyby Selma chápala, čeho všeho je s hlínou schopný!

Lars ponořil lžíci do hlíny, ucítil vlhké aroma humusu a otřásl se. Nadarmo čekal, že odpor léty pomine, ještě stále se mu vždycky chtělo zvracet. Polkl, první sousto se málem vrátilo. Dávil se, kyselá, místy hořká, místy slaná chuť mu cukala jazykem. Polykané sousto hlíny bylo slizké jako slimák. Nabral si další lžíci. Zakuckal se, udělal si přestávku a zase si nabral.

Zapotil se. Octová voda, kterou hlínu zapil, ho pálila v krku, kozí sýr tlumil pachutí, ale po každé přestávce pokračoval, s kašlem a sténáním polkl další porci bahna.

Poté co dojedl a vytřel talíř, vyšel bez kabátu do zahrady. Bosé prsty se mu bořily do bahna, nohy mu místy podjely. Usadil se na chladnou zem. Tráva se před ním sklonila, jako by mu přichystala polštář, na který se může uvelebit. Nebyla mu zima. V žaludku ho začalo šimrat, rozechvělými střevy se mu šířilo teplo. Za přivřenými víčky mu vyvstal skalnatý břeh fjordu, koberec spadaného listí v zahradě, sukovité kořeny smrků, které si jako šmátrající prsty hledají cestu hlubinou.

Lars oběma rukama hrábl do hlíny a se žhnoucím žaludkem čekal, až se to stane.

Helgu za svítání probudil pocit prázdnoty. Otec ještě oddechoval na vedlejší posteli, zpod přikrývky mu čouhala zrohovatělá pata. Vedle, na polovině u stěny, zůstal prázdný polštář. Včera s nimi Anja ještě snídala, dnes už možná není její vůně ani v polštáři. Helga by si ráda přičichla, ale to by se musela nahnout přes otce a nechtěla ho probudit.

Oblékla si korzet. Šňůrky se šněrovaly vepředu, tuhá látka se jí zařízla do prsou, jako by je chtěla vmáčkнуть zpátky mezi žebra. Bolavě

bradavky se jí vpáčily. Přes korzet si oblékla širokou košili a plan-
davý svetr, ve kterém se zdál její hrudník úplně plochý, jako mužský.

Helga popadla z ovocného košíku dvě jablka a vyšla do jitřního
přístavu.

Vesnice se jmenovala Völl a byla na jejich každoroční trase.
Kolem fjordů se tyčily příkré skály, někde skoro až kolmé, a kde se
hory trochu svažovaly, tam postavili přístav a vesnici.

Na konci völlského mola stál totem pobitý jeleními lebkami;
parohy vypadaly jako vzhůru trčící kořeny. V každém koutě střeš-
ních zahrádek místní něco pěstovali, protože vnější pole mohly
obdělávat jen těhotné ženy a ty se k zelenině kvůli svým těžkým
břichům shýbaly jen těžce a s námahou. Tři těhotné šly rosou
směrem k lesu, na zádech se jim houpaly prázdné putny určené ke
sbírání hub, za nimi vyrazily těhotné dřevorubkyně, aby přinesly
vesničanům připoutaným k místu dřevo na otop. Syn jedné má-
chal klackem a pelášil za nimi, ale nemohl je doprovázet dlouho,
u své hranice se musel otočit.

Helga se usadila na jeden kůl, vyleštila si jablko o kabát a za-
kousla se. Nastane období ticha. Anja si během vaření prozpěvo-
vala, v přístavech si povídala s místními, smlouvala o zboží. Ně-
kdy si přisedla i k ní. Kladla jí samé nešikovné otázky, jako jak
má ráda borůvkový koláč nebo jestli už viděla ledňáčka, ale aspoň
se s ní někdo bavil.

Když zůstali s otcem sami dva a někdy zapomněli mluvit i ně-
kolik dní, měla Helga pocit, že bledne. Jako kdyby tím, že s ní
nikdo nemluví, přestala existovat.

Než dojedla jablko až na jádřinec, přístav ožil. Děti z nalezince
si z bezpečné vzdálenosti ukazovaly na loď a špitaly si, ale pak se
objevila vychovatelka v kožešinové čepici a odehnala je pracovat.
Na střešní zahrádky vylézali chlapi, na ramenou motyky, odplivli
si a začali plít. Jejich ženy si na zápraží zapálily dýmky. Tu a tam si
někdo zastínil oči rukou a mžoural na *Arkebuzu*.

Helga se vrátila na loď, právě když otec kloktal a plival přes
zábradlí.

„Vyspal ses dobře?“ zeptala se. Otec po ní blýskl šedým pohledem a vešel do kajuty.

Helga ho následovala. *Arkebuza* byl malý parník se dvěma kajutami nad kotlem, v jedné byla obytná část, v druhé úzká knihovna. Otec seděl u psacího stolu, zapisoval si do pracovní knihy a na lačný žaludek popíjel bylinný alkohol z lahve.

„Už po lodi pokukují,“ poznamenala Helga. „Zajímá je, co jsme přivezli.“

„Hmm.“

„Určitě je budou zajímat i příběhy.“

„Fajn.“

Helga si myslela, že si otec šetří hlas, aby shromážděným vesničanům mohl vyprávět o různých krajích a městech, rybích trzích a přístavech světa, kam se oni nikdy nedostanou. Někdy si u nich koupili knihy nebo vyřezávané jeleny a jiné cetky, ale nejvíc se těšili z příběhů. Chtěli vědět, co je za hranicemi jejich vesnice.

„Zajímalo by mě, co teď dělá Anja,“ pronesla Helga. „Doufám, že se má miminko dobře.“

Narodila se jí sestra, a neznala ani její jméno. Nejspíš se nikdy nepotkají, stejně jako s ostatními sourozenci od otcových předchozích manželék. Otec neustále opakoval, že každý může mít příbuzné kdekoli, protože semena se rozstříknou do světa a nezáleží na tom, kde vzklíčí. Možná se o ni staral jen proto, že uvázla na lodi.

Otec na ni strnule pohlédl, cinkl lahví o stůl. Zrzavé vlasy a vousy měl ještě rozčepýřené od spánku.

„Umyj nádoby, kupí se tu.“

„Minule jsi říkal, že i maminka udělala chybu, když rodila na lodi.“ Helga si strčila roztřesené ruce do kapes. „Proč o ní nevyprávíš? Chtěla bych vědět, jaká byla. Podobala se Anje?“

Otec se zahloubal, jako by se probíral lexikony nebo výzkumnými materiály.

„Ne,“ odpověděl nakonec. „Nevím. Nepamatuji si.“

„Nezůstalo ti po ní něco?“

„Prodal jsem její věci kramáři.“

„Potom co máma znovu otěhotněla a opustila nás?“

„To jsem nikdy neřekl.“

„Ale stalo se to?“

Otec si přihnul, válel alkohol po jazyku.

„Máš moc otázek.“

„Slíbil jsi, že mi je zodpovíš.“ Určitě byla malá, když je matka opustila, protože jí nezůstala žádná vzpomínka, ani na pohaslý úsměv, ani na nakyslou vůni, ani na letmý dotek. „Vyprávěj o ní! Prosím!“

Mlčeli. V přístavu křičeli racci, Helga přešlapovala. Neodvažovala se na otce naléhat, aby mu nerušila myšlenky.

Otec si povzdechl a zavanul z něj alkohol.

„Jmenovala se Grete. Byla to moje třetí žena.“

„To vím.“

„Tak víš všechno. Běž umýt nádobí!“

Helga celý den mlčela. Když otevřeli, vynesla na molo poutač — *Obchod s knihami, ozdobnými předměty a příběhy Arkebuza* — a potom mlčky obsluhovala zákazníky. Jedna žena v hermelínovém kožichu chtěla encyklopedie, ale prohlížela si v nich jen obrázky, kresby zvířat, která v její vesnici nežila. Zaplatila několika sklenicemi cibulové marmelády. Jiná žena hledala mědirytiny nejbližšího průplavového města, Korgunu; jedna těhotná dívka se skláněla nad plachtami map, aby si naplánovala trasu své potulky.

Mužů se na lodi objevilo jen málo, jejich ženy je pouštěly zřídka. Listování v knihách a poslouchání zpráv ze světa je ženská zábava, proč by mělo muže zajímat, co se děje za hranicemi jejich vesnice, jestliže stejně nemůžou nikdy odcestovat? Když na *Arkebuzu* dorazil muž, otec se k němu proto vždy choval velice zdvořile — ale jen do té míry, aby si ženy nestěžovaly.

Ten den otec moc nepil a hodně pracoval. Obchodoval se zprávami, informoval o vraždě, která se stala ob vesnici, výměnou dostal údaje o kojenecké úmrtnosti. Podal výklad o metodách hnojení, aby si mohl obkreslit kresby místního odborníka na rostliny. Stránky knih, povídky, popisy vynálezů, to vše měnilo majitele.

Helga mluvila jen se zákazníky, vysvětlovala, jak se používá katalog, pomáhala vybírat četbu, ale celou dobu si prohlížela ženy. Hádala, která se podobá její matce: ta s natupírovanými vlasy, ta s přísnými rty, nebo ta s perlovými náušnicemi, jež si při čtení pobrukuje.

„Mamka měla hnědé vlasy?“ zašeptala otci do ucha, když mu v poledne přinesla kopřivový čaj. Otec nad párou z čaje pokrčil rameny.

„Určitě měla vlasy jako ty.“

Helga celé odpoledne pozorovala hnědovlasé ženy. Jedna držela v půvabných rukách tuš, jiné zdobily pihovatý krk přívěšky z paroží. Když si pověsila na věšák kabát lemovaný kožešinou, Helga si k němu přičichla.

„Používala parfém?“ zeptala se Helga odpoledne otce, zatímco si čistil brýle.

„Kdo?“

„Máma. Voněla po kytkách?“

Otec dýchl na sklo, potom si ho cípem rukávu vyčistil.

„Možná byla cítit rybinou.“

Helga nasávala kořeněnou, slanou, mýdlovou a bylinnou vůni žen přicházejících do knihovny a přemítala, která se podobá její matce.

Jako holčička často snila o tom, že se k nim matka jednou vrátí coby těhotná zákaznice. Představovala si ji štíhlou, s koženými rukavicemi na rukách. Melodickým hlasem jí slíbí, že bude po večerech vařit vajíčka, a dovolí jí, aby si nechala narůst vlasy po ramena. Ale samozřejmě nikdy nepřišla, jen ve vymyšlených příbězích.

Součástí jejich celoroční poutě byla i zastávka v Korgunu, velkém přístavním městě u průplavu. Zde je navštívilo víc lidí než jen pár rybářů, knihy a zprávy mohli prodávat celé týdny. Průplavem zněly lodní sirény, těhotné dívky chodily ve skupinkách, na zádech měly v šátcích uvázaná batolata. Kdykoliv si Helga stoupla na palubu, z množství člunů a křiku obchodníků se jí zatočila hlava.

V Korgunu každý rok navštívili jednu místní ženu, Odveig. Byla štíhlá, držela se vzpřímeně jako stožár, spletené vlasy nosila stočené na zátylku. Helga dlouho doufala, že tato Korguňanka je ve skutečnosti její matka, ale nadarmo na otci vyzvíдалa, kdo to je, vždycky dostala jinou odpověď.

„Je to moje zaměstnavatelka, ne tvoje matka.“

Jindy řekl:

„Moje sestra.“

Nebo:

„Majitelka obrovského množství knih, neznám nikoho, kdo jich má víc. Naše nejvěrnější zákaznice.“

Helga ty jeho lži maskované jako odpověď neposlouchala. Věděla jen tolik, že ta vysoká žena jménem Odveig s vlasy barvy zkvašeného medu, která ji při každé příležitosti, předtím než se s otcem odebrali do soukromí, vítala vřelým úsměvem, by klidně mohla být její matka. Samozřejmě jenom pokud se jmenuje Grete a otci navlékla prsten jako třetí.

Poté co po setmění uklidili poutač, Helga se v kajutě napůl svlékla. Rozšněrovala si zašedlý korzet, drobná bělostná ňadra se vysvobodila ze sevření. Otec vždy říkával, že jsou jako nádory na nemocném stromu, a Helga mu dávala za pravdu. Štouchla do nich jako do slizkého slimáka.

Stoupala si před zrcadlo. Ramena měla úzká a ohýbala se dopředu, záda se jí hrbila. Břicho ploché a bílé, pupek jako vír. Nepodobala se otcovým manželkám. Viděla je svlékat se a oblékat, byly kulaté, jejich těhotenská břicha přitahovala pohled, sladký úsměv beze slov uhlazoval hádky. Jejich prsa nevypadala jako nádory. Když se myly houbou nad lavorem, nepřejížděly si po těle s odporem, nesahaly si do podpaží a na prsa s chvatem, tak jak to dělávala Helga, která si tam chrstla sotva hrstku vody.

Zrcadlo ukazovalo bledou hubenou holčičku. Možná má otec pravdu a skutečně je jiná než ostatní ženy. Ušklíbala se. Koneckonců, měla by mít radost. Je dcera svého otce, ne své matky.

Už se chtěla obléct, ale pak se ještě jednou dotkla svých ňader. *Nezůstalo ti po mamce něco?* ptala se dopoledne otce a ten odpovéděl, že všechno vnutil jednomu kramáři. Všeho se zbavit nemohl. Tyto dvě vřídkovité oblíny, které se teď už nezdály ani tak ošklivé a cizí, možná byly dědictvím po matce.

Jmenovala se Grete. Byla to moje třetí žena.

Tak víš všechno. Běž umýt nádobí.

Jmenovala se Grete.

Helga se kousla do rtů. Zimou jí na nahých ňadrech naskákala husí kůže.

„Co tu vyvádíš?“ zeptal se otec, když vstoupil z paluby. Helga se zakryla rukama.

„Nic.“

„Kde máš korzet?“

Helga se natáhla pro oblečení plné propocených skvrn pohozené na posteli, ale otec ji chytil za zápěstí.

S vědeckým zaujetím zkoumal její trup. Divže si neudělal ná-kres tuší, na kterém by šipkami vyznačil anatomické části, sotva znatelné výčnělky a hradbu žeber táhnoucí se pod nimi.

„Otřesné,“ poznamenal. Štouchl perem do Helžina prsu, hrot na něm zanechal černou tečku. „Tobě se snad líbí? Chceš, aby se vytáhly jako těsto?“

„Nevím.“

„Copak jsi neviděla dost ženských? Jejich povislá prsa jsou jako leklé ryby.“

„Ale...“

„Chtěla bys taková?“

Helga si olízla rty. Myslela na ženy, které nakupovaly na *Arke-buze*, na jejich prsa rysující se pod svetry.

„Máma taková měla?“

„Tvoje matka prodala svoji dělohu za potulku. Takovou se stát nechteřj, rozuměla jsi?“

Helga uhnula pohledem, dívala se na kulaté lodní okno pokryté ledovými květy.

„Rozuměla jsi?“

„Ano,“ vymáčkla ze sebe. Zmohla se jen na zašeptání: „Ano.“

Otec jí konečně pustil zápěstí, Helga se prudce zakryla noční košilí. Otec chvíli přemítal a pak vyšel na palubu.

„Obleč si korzet!“ ozval se ještě ze dveří.

„Jdeš pryč?“

„Mám práci, Helgo.“

„Mužské záležitosti?“

„Vrátím se za svítání.“

Zabouchl za sebou dveře, v pokoji po něm zůstal pach vína. Určitě jde do hospody. Bude chlastat do té doby, dokud nebude místním štamgastům citovat argumentace fyziků.

Helze hořely uši studem, odstoupila od zrcadla. Vztekla popadla korzet. *Takovou se stát nechtěj, rozuměla jsi?* Měla mu vmést do očí, že takhle o mamce mluvit nemůže. Měla vztyčit hlavu a vykřičet otci pravdu do tváře.

Chce zničit to, co mi dala maminka.

Otec by si možná ani nevšiml, kdyby si korzet nesešněrovala tak pevně, bez brýlí jen slepě mžourá. Každý den by ho trochu povolila a oblékla by si přes něj širokou košili a pánský svetr, aby to zakryla. Bradavky by se jí nezamačkávaly, nemusela by si je mazat heřmánkovou masťou, když se jí rozedřou.

Helga si korzet vyzkoušela, šňůrky nechala volnější. Mezi látku a kůži si mohla strčit dva prsty. Uvažovala, jestli se stane ženou, když se jí postupně, potají zakulatí ňadra.

„Ženy a muži vykazují zásadní rozdíly. Muž je robustnější, kosti má silné, ochlupení vyvinuté. Ženy jsou hubenější, svaly mají zakrnělé. Tuk se jim ukládá v oblasti pasu. Mají pouze dva prsy, na rozdíl od ostatních kojících zvířat. Prase má až čtrnáct, pes osm, kráva čtyři struky. Žena potřebuje jen dva.“

Nejmarkantnější rozdíl vidíme v oblasti pohlavní: žena je příjemce, muž je ten, který dává.

Přihlédneme-li tedy k tomuto, může muž vládnout nad ženami, neboť nástroj její potulky drží ve svém klíně.“

(Úryvek z rukopisu Příčiny potulky, ženská a mužská privilegia)

Vazil se zlobil na slova. Nedokázal jimi přesně vyjádřit své myšlenky a ostatní i ten zlomek pochopili špatně.

Když se ho Helga zeptala, co se stalo s její matkou, měl říct, že Grete je mrtvá. Byli by na tom oba lépe. Ale dalo by se z toho vytušit, že s její smrtí má něco společného, anebo bezcitnost a lhostejnost, že ji už dávno přestal oplakávat. A vyvstaly by i všelijaké nové otázky, a proto radši mlčel.

Slova se ho zastala jen při psaní. Chybné myšlenky mohl mazat tolikrát, až se do papíru udělala díra. Když s někým mluvil, často řekl něco jiného, než chtěl, ale opravdu správné věty ho napadly až o mnoho později, za několik hodin, někdy i dnů.

Viděl před sebou Helgu plnou pochyb, s ohnutými zády, vystouplými klíčními kostmi a litoval, že jí neřekl pravdu.

Musí jí napsat dopis. Dluží jí to, i když je to těžké odvyprávět.

Belhal se večerním přístavem, hůl mu klouzala na molu pokrytém ledovou tříští. Na udusané cestě se třpytily kaluže roztátého sněhu, z komínů srubů stoupal k jehličnatému lesu kouř slibující teplo. Na střechách několika chatrčí se v navozené hlíně kadeřily záhony zelí, jiné byly obrostlé trávou a mechem, aby se na nich mohly pást kozy. Na dveře byly jako izolace nataženy jelení kůže, vedle nich visely na hácích zabláčené schnoucí galoše.

Než Vazil dokulhal až k hospodě, před větrem se sněhem si stáhl čepici až k obočí. Hospodu postavili vedle obecní sýpky, přesně uprostřed, aby sem mohli dojít i obyvatelé z krajních domů, když se potřebovali domluvit nebo při dělbě úrody. Vesnice se už dál rozrůstat nemohla, nikdo se nechtěl narodit mimo okruh centra.

Kolem krbu v hospodě seděly těhotné ženy a pokuřovaly rašelinové fajfky, jejich muži se stáhli dozadu a tam si špitali. Vazil si

sedl k odlehlému stolu a vedle svařeného vína si připravil čistý list papíru, tuš, pisadlo. „Vyprávěj o mamce!“ prosila ho Helga už několik dní, týdnů, let a teď nadešel čas. Už je jí třináct, je skoro dospělá, takže to pochopí.

Vazil se napil vína, aby se zahřál a lépe formuloval.

Nikdy bych tvoji matku nepoznal, kdyby nebylo jiné ženy. Tu už jsi potkala — když se rok co rok zastavíme prodávat na korgunských kanálech, vždycky ji navštívíme. Kvůli ní jsem se oženil s tvojí matkou. Potřeboval jsem ženy, na kterých uvidím, jak se během těhotenství mění. Něco se v nich spustí, promění se jim krev a tělo a díky tomu jsou schopné putovat. Kvůli té Korguňance jsem na tuhle změnu chtěl přijít.

Slova se mu zdála lživá. Zněla, jako kdyby Odveig obviňoval, a nechtěl, aby ji vinila i Helga. Musí volit jednoduché a jasné věty.

Nepovedený dopis spálil u plamene svíčky. Pero skřípalo na novém papíru.

Můj výzkum začal slibem.

Ty ses narodila na loď, nechápeš, jaké to je být připoutaná k hroudě. Když si chceš koupit mouku, musíš dojít až na svoji hranici, kde ti krvácí z nosu a zvracíš žluč, tam dáš peníze loďkaři, aby šel dál do mlýna a přinesl ti dostatek na zimu. On se dostane až do mlýna, tebe by to zabilo. Výměnou za to tě poprosí, abys mu v lese za svým domem nasbírala košík hub, protože to už je zakázané území pro něj.

Představ si, jaké to je, když země lidi rozděluje! Nebo když se narodíš na takové místo, mezi takové lidi, kteří tě využívají. Kteří tě nenávidí. Nemůžeš uniknout, jsi tam připoutaná. Proto jsem Odveig slíbil, že přijdu na to, jak ji odtamtud dostat.

Vazil se zachmuřil. Psal o Odveig a vzdálenostech, protože kotvištěm jeho těla byla Arkebuza, ale kotvištěm jeho myšlenek byla ona. Když si nedával pozor, náhle ucítil nasládlou vůni její pokožky, která mu připomínala pergamenový klich, nebo dotek jejích prstů zhrublých zahradničením, jako kdyby ho právě pohladila po zátylku. Ale o ní Helze vyprávět nechtěl.

O Grete toho bylo k vyprávění máloco. Mohla mít hnědé vlasy, jako spadané listí v zimě. Příliš úzké boky ji při porodu dcerky

stály život. Určitě se namáhala, bojovala o své dítě, ale i to Vazil jen předpokládal, ve skutečnosti si nevzpomínal. Pamatoval si jen prostěradlo čvachtající od krve, dočerna zakrvácenou jelení kožešinu, řvoucí novorozeně, které musel vzít do rukou.

Chtěl o ženě napsat něco pěkného, co by si Helga mohla číst znovu a znovu, výstižná a čistá slova, která si může vepsat do srdce, ale nadarmo přemítal, Grete byla jen stín, ne žena z masa a kostí. Zdroj dat o krevním tlaku a tyglík tkáňových vzorků potřebný k výzkumu.

Vzal si nový papír, nasál do perka tuš. Když nemá pěkná slova, ať alespoň řekne pravdu.

Tvoje matka porodila v obývací kajutě. Nejsem porodní bába, nemohl jsem jí pomoci. Byla na tebe moc úzká, byla jsi její první dítě. Vykrvácela na posteli.

Vazil se krátce zamyslel, lokl si horkého vína. Nakonec dopsal.
Je mi to líto, Helgo. Už se víc nevyptávej, to je všechno, co ti můžu říct.

Helgu probudila Merma sedící v nohou postele. Přes tenké nožičky si přetáhla většinu příkrývky, oči se jí žlutě leskly jako právě vylovenému pstruhovi. Místo vlasů se jí od hlavy až dolů táhla jako hřebínek žilnatá ploutev. Většinu tváře, krku a prsou jí pokrývaly bronzově se třpytící šupiny, ale nohy měla lidské, jen s plovacími blánami mezi prsty.

Helga zavřela oči, přetáhla si příkrývku přes hlavu. Celé měsíce Mermu neviděla, protože dokud na lodi žila Anja, ani jednou ji nepotřebovala. Pokud jí nevěnovala pozornost, někdy zmizela sama od sebe, proto i teď napočítala do padesáti, potom opatrně vykoukla zpod deky. Mořská panna tam ještě stále seděla, červené žábry se jí na krku vlnily.

(Probudila jsem tě), tepala myšlenka v Helžině hlavě. Mermin hlas se každý rok měnil, po pisklavém holčičím hlásku následoval

plnější, ale teď ze všeho nejvíc připomínal Anjin melodický tón.
(*Potřebuješ mě-mě-mě. Přišla jsem.*)

„Nevolala jsem tě,“ zareptala Helga polohlasně, ač věděla, že to je zbytečné. Merma její myšlenky cítila dřív, než se jí v hlavě zformovaly do slov.

(*Máš-máš-máš potíže. Zase jsi zůstala sama. Můžu tě obejmout?*)

„Ne.“

Štítila se Merminy studené slizké kůže, nechtěla, aby ji blani-
tými prsty vískala ve vlasech. Ale její vědomí bylo mnohem horší.
Bodavé vědomí, které se proplétalo s jejím.

(*Tvůj otec se vrátí až za svítání, máme spoustu času. Bude smrdět. Už jen z toho se ti zatočí hlava, až sem vstoupí.*)

(*Pije lék na bolest. Má špatnou nohu.*)

(*Výmluva-výmluva-výmluva. Co myslíš, čemu se ve vesnici věnuje?*
„Mužským záležitostem?“ *Vidělas je někdy? Odchází s prázdnými rukama,*
vrací se bez balíku. Mění se akorát to, že z něj táhne víno.)

„Nezajímáš mě!“

Helga zkoušela usnout, ale Merma vybičovala její myšlenky.
Když už ji málem přemohl spánek, vyrušily ji obrazy. Anja křičí,
klopýtá a provázejí ji k rybářské chatrči; krev teče na porodní stůl,
dítě z ní vytahují jako řepu ze země. Drží ho za kotník a houpou
jím, pupeční šňůra se krotí. Šíří se pach potu a krve. Anjino
novorozeně vypadá jako mokrý, zmuchlaný rudý ručník. Nejdřív
nepláče, proto ho udeří do hrudníku, načež se nenávistně roz-
vříská, jako kdyby matku a porodní bábu obviňovalo.

Helga se do rána převalovala, jednou ji budily přeludy, jindy
plácání ploutve.

Merma seděla na posteli, svit měsíce se jí odrážel na šupina-
tém krku. Podobala se vyřezávané figuře na přídi *Arkebuzy*, mořské
panně s chaluhami místo vlasů, s hadím ocasem a zlatýma rybíma
očima. První macecha, otcova čtvrtá manželka, Helze vyprávěla
o mořských pannách, které někdy plují vzhůru po fjordech, aby
unášely děti. Už litovala, že si ji stvořila. Když byla malá hol-
čička, tak ji jejich přátelství posilovalo, ale teď Merma začala být

panovačná a protivná. Možná by bylo lepší vytvořit pomyslnou klec, aby ji mohla uvěznit.

Její hlas pronikl do Helžina vědomí:

(Tvůj otec se vrátil-til-til. Rámusil. Holí něco shodil.)

(Jak to víš?) Kvůli probdělé noci se na Mermu zlobila. *(Nevíš nic jiného než já!)*

(Slyšela jsi to v polospánku. Jsem tvůj sluch i tvoje mysl.)

Hromádka přikrývek na sousední posteli zůstala netknutá, otec určitě strávil noc v knihovně. Helga ho už víckrát našla shrbeného na pracovním stole, jak místo na polštáři odpočívá tváří na rozevřené knize.

Merma vstala, a ačkoliv jí po zádech stékaly kapky vody, prostěradlo v místě, kde seděla, bylo suché. *(Podívej!)* Ukázala na Helžinu truhlu. Ležel na ní nadvakrát přehnutý dopis plný inkoustových skvrn. *(V noci ho přinesl otec.)*

Helga od otce ještě žádný dopis nedostala. Spánek ji přešel. Vylezla zpod teplé peřiny, schoulila se vedle truhly a papír rozevřela.

„Tvoje matka porodila v obývací kajutě. Nejsem porodní bába, nemohl jsem jí pomoci. Byla na tebe moc úzká, byla jsi její první dítě. Vykrvácela na posteli.

Je mi to líto, Helgo. Už se víc nevyptávej, to je všechno, co ti můžu říct.“

Helga strnule zírala na otcovo písmo. Řádky si přečetla třikrát za sebou.

(Vykrvácela; je mi to líto; moc úzká; nemohl pomoci; vykrvácela.)

Nerozuměla. To je nějaký omyl. Špatně adresovaný dopis.

Její matka otěhotněla i podruhé, aby mohla opustit loď, otce i ji. Od té doby toho lituje a putuje z jednoho přístavu do druhého, hledá *Arkebuzu*, protože se k nim chce vrátit. Kdyby mohla, posílala by jim dárky, jí pletenou šálu se vzorem listů, otci vědecké svazky, jenže nezná jejich trasu, proto si nemůže ani najmout kurýra, ani poslat poštu. Ale jednou je vypátrá, a to se pak vmísí mezi těhotné zákaznice a vrátí se, aby každou noc spali pod společnou

kožešinou a každé ráno jedli společně ovoce a aby měla někoho, kdo s ní bude mluvit.

Vykrvácela. Moc úzká. Lež. To je prostě nemožné. Helze se dopis v rukou třásl, jako by z něj mohla vyklepat písmena jako prach.

S bušícím srdcem prudce vstala, až se jí zatočila hlava. Mermino mokré vědomí proplulo kolem ní.

„Tati!“

Helga vyběhla na palubu, přihnala se do knihovny, ale otec tam nebyl. Podívala se i do kotelny a skladu. Určitě se vrátil do vesnice. Nechtěl být při tom, když si přečte jeho doznání.

„Tati! Tati!“

Helga křičela na zádi tak dlouho, až jí nohy v punčochách prokřehly. Zamířila zpátky do kajuty, schoulila se vedle truhly. Znovu si dopis přečetla — *vykrvácela; moc úzká; nevyptávej se* —, a ačkoliv tomu nechtěla věřit, bála se, že to může být pravda. Její matka se nevrátí s těhotnými zákaznicemi. Její matka *vykrvácela*. Helga si zaryla nehty do ramene, lapala po vzduchu. Znovu a znovu dopis procházela, pak ho zmuchlala do kuličky a zahodila.

„To je lež!“

(Ššš.) Merma se jí prodrala do vědomí, Helga měla pocit, že se noří pod zpěněné vlny. Víkala ji temnota a vazký vzduch. Na hrudníku ji tížily šupiny a ploutve, od slz měla obličej slizký jako ryby. (Ššš. Ššš.)

„Nech mě!“ křikla na Mermu, ale nemyslela to vážně. Do objetí mořské panny se hodila jako klíč do zámku.

Dlouho seděla vedle lodního kufru, čelo si opírala o pokrčená kolena. Čekala, že otec za chvíli dorazí domů. Vezme ji do naruče, tak, jak se ji pokoušela ukolébat Merma, jeho plnovous ji bude píchat na krku, a zašeptá: „Nezlob se, tak to nebylo. Tvoje maminka se vrátí.“ Ale nepřišel ani otec, ani matka. Jen oknem každou hodinu dopadlo světlo z lucerny, když správce přístavu konal kontrolní obchůzku na molu. Vítr škubal a skřípal lodními lany. Kajuta se zaplnila stíny. Helga polykala slzy a počítala: teď už

musí přijít, teď už tu za chvíli bude, řekne, že se mýlil. Řekne, že se nic nestalo.

Ale otec nepřišel.

(Svítá), tepala Merma. (Proč se na matku nepodíváš?)

Helga otevřela oči. V uších jí ještě zvonilo, jako by je ucpalo moře, ale pocit splynutí pominul, pod kulatým oknem seděla na podlaze kajuty sama.

(O čem to mluvíš?)

(O tvoji matce. Pravda je v té knize plné údajů.)

Helga vyskočila. Proč ji otcova kniha vázaná v teletině, na kterou jí zakázal sahat, nenapadla dřív? Buď ji nosil s sebou v podpaží, nebo ji schovával v knihovně v pašerácké skrýši v podlaze vedle mikroskopu. O Anjině zdraví si zapsal všechno, určitě popsal celé stránky i o Grete.

Merma pleskla opalizující ploutví a odvedla Helgu do knihovny. Ukázala na uzamčenou skrýš.

(Prosím. Tady je všechno, co o tvoji matce ví.)

Svazek vázaný v telecí kůži byl těžký jako lexikon, Helga v něm zalistovala. Otcovým vlnitým písmem psané zástupy číselných sloupců, poznámek, zkratk, modrou barvou psané husté řádky, pak si všimla i okrajů: v rozích stálo vždy po jednom jméně. Frøya, později Ilke a v polovině jméno její matky: Grete. Pod ním vířily stupnice a měrné jednotky. *Všechno, co o tvoji matce ví.* Vedle dat neosobní poznámky: „nalačno“, „celý den nevolnost“, „cukr v pořádku“, ale Helgu nezajímalo, co je „osmdesát“ — váha? pulz? —, její matka mezi stránkami nebyla. Jen fakta a výsledky měření, čísla a data.

Merma se v ní konejšivě rozprostřela.

(Na tohle ty ženy potřeboval, vidíš? To je jeho výzkum.)

(Co s ní dělal?)

(Bral ji krev. Píchal ji do žíly a měřil ji pulz.)

(Proč ji zkoumal?)

(Možná ji pitval-val-val.)

Výčet dat přerušily kresby tuší a pitevní protokoly. Otec občas koupil mršinu jelena, aby mohl zkoumat vrstvy svaloviny, ale

nákresy... Kresby děloh a plodů. Krvavý otisk na okraji stránky. Tohle možná nejsou kresby jelenů. Možná otec na jejich lodi pitval člověka.

(Možná to provedl tvoji matce. Je to žena, ne jelen. Kolik dat-dat-dat.)

„Mlč!“

Helga k sobě knihu plnou čísel, *matku*, rozechvěle přivinula. Teď už je skutečná. Existující osoba, a zabili ji. Otec ji nechal vykrvácet, a když zemřela, vyhotovil do knihy v teletině ilustrace její dělohy.

Helga si už nepřála, aby se vrátil. Jen ať si tam zůstane, v hospodě, ať se zpije do nemoty, když se mu zlíbí. Teď už je pozdě žádat o odpuštění nebo ji utěšovat.

„Nechci ho vidět,“ koktala Mermě. *Vykrvácela; moc úzká; nepomohl jsem.* „Vrátí se!“

Dokázala by otci ještě naservírovat večeri, nalít mu do hrnku čaj, aniž by před sebou viděla tušovou kresbu dělohy? Chvěla by se jí ruka a opařila by je vodou? Možná by se podívala otci do očí a dostala by křeč v žaludku. Jak dokáže po tom všem sklopit pohled a zadrmolit „Ano, tati, rozuměla jsem“?

(Musíš odtud odejít.)

Odejít? Loď je její všechno, nikdy nespala jinde než v praskající kajutě, pod peřinami páchnoucími kouřem. Mohla by zatopit v kotli a opustit přístav, dřív než se otec s opilým pohledem připotácí domů. Loď řídit umí. Paže má sice neduživé, ovšem lopatu na uhlí v nich unese. Ale odplout samozřejmě nemůže, otce by zabila, kdyby spolu s *Arkebuzou* odnesla i jeho kotviště.

(Nemůžu utéct.)

Ale má zůstat?

„Musím před ním loď zamknout,“ vykřikla Helga a šátrala po klíči na stole. „Vytáhnu můstek! Uzamknu ho!“

(Myslíš, že to tak nechá? Vláme se k tobě, vláme, vypáčí ho páčidlem.)

„Tak odejdu z lodi já. Vystěhuju se do vesnice, najdu si práci...“

(Odpluje, zabil by tě. On by se netrápil, i ty jsi jen žena-na-na, těch škoda není, zůstanou v přístavu, jako Anja.)

„Tak co mám dělat? Už ho nikdy nechci vidět.“ Helga si představila, jak jí otec stříhá vlasy nůžkami, jeho pihovatá ruka se dotýká jejího zátylku, tatáž ruka, která prováděla pitvu a otiskla krvavý prst do teletinové knihy. „Nevydržím to s ním!“

(Dobře, dobře.) Merma se naklonila blíž, její myšlenky se rozprostřely v Helžině vědomí. *(Tak přece jen musíš utéct, jiná cesta není, ale musíš na to jít rozumem.)*

„Jak?“

(Máš tělo, i když je malé. Máš prsa.)

„K čemu mi jsou?“

(Máš díru mezi nohama. Úzkou a dlouhou.)

„Co chceš, řekni to!“

Merma ji blanitým prstem štouchla do břicha, tam kde se jí křabatila noční košile.

(Máš dělohu. Otěhotníiii!)

Lars dokázal přimět pšenici, aby rostla. V žaludku mu bublala horká hlína, ale jeho mysl bloudila daleko odtud; viděl svazky kořenů, které se přichytávaly půdy jako parazité, aby z ní vysály vodu a soli. Byly tenké jako vlas. I dítě by je dokázalo vyškubnout, aby je zahubilo.

Střechy domů pokrývala ornice, na záhonky se všechna pšenice, žito nebo zelí sotva vešly. Jejich kořeny nerostly do hloubky, ale rozprostíraly se do stran jako vlasy na polštáři. Když se o ně Lars nestaral, zakrsly a zežloutly, listy měly skvrnité, stonky se povadle sklónily. Selma by chtěla sklízet i v zimě, ale v mrazu by semena ani nevzklíčila.

Larsovo tělo hořelo, plála v něm hlína. Uváděl do pohybu sílu, tak jako jiní vykládají nebo mění zboží, drobné částičky putovaly mezi půdou a svazky kořenů. Voda poskytovala buňkám oporu, ale kdyby půda nevyzařovala teplo, mráz by je roztrhal. Ačkoliv

Lars seděl na zmrzlé zemi, od magie se potil; rozšířil své vědomí na celou vesnici, aby mohl hýbat zrnky na každé střeše a v každé zahradě.

Voda, plyny, jedy, živiny putovaly dovnitř a ven. Prodlužující se rostlinná vlákna praskala. Pšeničná zrna rostla. S pomocí dešťové vody dostával do kořenů minerály a instinktivně jim z půdy dával obsažené železo a mikroskopické kousíčky tlejících živočichů, jejichž jména ani neznal. Přivazoval k rostlinám podhoubí. Nasával do nich živiny.

Brzy nastane zima. Selma bude šťastná. Lidé požnou obilí ze střeš a podél cest, sklídí borůvky a broskve a potom jí všichni půjdou poděkovat. Vůdkyně vesnice, dárkyně úrody, dárkyně života! Lars se přidržel země a otřásl se. Ta žena si každoročně dala se samolibým úsměvem přinášet do komory dary vděčnosti, vždyť skoncovala s hladomorem, takže na to měla právo.

Chvalořečili Selmě, ne jemu. Ačkoliv její choulostivý žaludek nikdy hlínu nepřijal.

Lars cítil, že kořeny uchycené v půdě — v jeho žaludku, v jeho mase — se chvějí. Slupka jablka se napnula jako kůže na rámu bubnu. Ve stoncích proudily roztoky, listy se zhluboka nadechly vzduchu. Právě rašící kořenové vlásky drásaly půdu a Larse to bolelo, protože se do něj rostliny zakusovaly. Tak jak se mu hlína točila v žaludku, současně duněla i v hlubinách, hroudy lomozily, vrstvy klouzaly po sobě, póry dýchaly jako tisíce malých plic. Země se chvěla jako zvíře. Kdyby se jí chtělo, mohla se oklepat, aby si ze zad setřásla všechny parazity.

Lars se vzdálil od záhonů, soustředil se na hloubku. Hledal vědomí, mysl zvířete, aby se mu podíval do očí a položil mu otázku...

Probral ho pohlavek, natáhl se na spadáném listí. Ležel na zahradě, zpocená košile se mu lepila na záda. Lapal po dechu, ale pohlavek ho ještě stále pátil na zátylku.

„Mluvím s tebou!“

Lars mžoural, kvůli ostrému světlu sotva viděl, jeho oči si zvykly na jílovou tmou. Slzely mu od vzduchu; štípaly jako cibule.

„To je strašné, co provádíš! To je... nechutné.“

„Vodu...“ Larsovi vyschlo v ústech. „Selmo...“

„Nejsem služka.“

Sebral se a s drkotajícími zuby se poloslepý vpotácel do domu. Po odpoledních ostrých paprscích ho pohladilo šero pokoje. Nalil si vodu ze džbánu, ale kvůli prudkému pohybu jí většina vyšpláchla na ubrus. Napil se a potom se sesul na židli. Nedíval se na Selmu, jen její klapající podpatky prozradily, že ho následuje.

„Už jsem tě žádal, abys mě odtamtud nevyváděla.“ Lars si otřel čelo. „Urychloval jsem růst toho tvýho zatracenýho býlí, abys byla spokojená.“

„Třeseš se.“

„Protože jsi mi vrazila pohlavek, zatímco... jsem byl *uvnitř*.“

„Tobě je přednější hlína páchnoucí po chcíplých myších než tvoje manželka? První žena vesnice?“

Ano, chtěl odpovědět, ale v Selminých rukách něco uviděl. Třímala dvě knihy vázané v kůži, s odřenými hřbety.

„Co to je?“

„To jsem přinesla tobě.“

Lars si podávané knihy nedůvěřivě vzal. V jedné zalistoval, na stránkách se objevovaly kresby souhvězdí. Napsala ji žena, nejspíše putující těhotná, a ačkoliv Lars nedůvěřoval ženskému vidění světa, protože místo podstaty nahlíží jen povrch, doufal, že souhvězdí dotyčná zaznamenala správně.

„Ujde to,“ řekl. „Kde jsi je sehnala?“

„V přístavu kotví bibliolod'. Kocábka páchnoucí bahnem, kapitánem je muž. Poslední dobou se to u nás hemží námořníky, dorazil taky jeden zubař. Navíc pouští žilou a dělá i jinou felčarinu.“

„Jak se ta loď jmenuje? Ta bibliolod'.“

„Nepamatuju si, je to důležité?“

Lars si olízl popraskané rty, pořád ještě chutnající po humusu. Co si vesnice nedovedla vyprodukovat, to si musela koupit. Vzhledem k tomu, že příkré srázy fjordu nedokázali pokořit lidé ani soumaři, se k nim obchodníci dostávali buď na lodích, nebo nijak.

Po celý rok kotvily v přístavu poštovní, kramářské nebo ranhojičské parníky, ale biblioloď byla vzácností.

„Nemůže to být *Arkebuza*?“ zeptal se Lars.

„Je to možné. Znáš ji?“

Selma si ho zkoumavě prohlížela. Podbradek se jí kolem krku řasil jako šála, zabláčený podolek sukně zanechával skvrny na podlaze. Někdy jí stačilo, aby se mu hluboce zadívala do očí, a odhalila jeho úmysly, Lars ale doufal, že teď se jí to nepovedlo. Selma ho nesmí prokouknout předčasně.

„Ne, jen děcka klevetila. Ještě něco?“

Selma ho obešla, masitými prsty mu stiskla rameno. Stisk sotva bolel, ale našeptával, neodporuj mi, protože mám moc tě zničit. Lars tomu věřil.

„Nenavštívil jsi mě v mé ložnici. Dám ti tři noci, jestli ani potom nesplníš své povinnosti...“ Selma zaryla prsty hlouběji, Lars sykl bolestí.

„Pokud mě budeš nutit násilím, nepodaří se to.“

„Tak se modli, aby se to podařilo.“

Lars nevěděl, co by jako dospělý poradil patnáctiletému klukovi, kterého Selma přistihla při pojídání hlíny. Musel by lhát, proč je od hlavy k patě od bláta, a nejspíš ani to by nestačilo. Selma už tehdy získala, po čem toužila, a když chtěla mladého manžela, kterého může ovládat, neměl šanci utéct. Jakmile vložil svůj život do jejích rukou, uvěřil, že žádnou jinou možnost nemá. Buď ho oběsí vyšetřovatelky, nebo ho vesničané ze strachu ubijí k smrti.

„Jdi pryč!“ požádal a odtáhl se. „Mám ještě práci se zemí.“

„Jen nezapomeň i na svoji další práci.“

Selma odešla, Lars ji z verandy vyprovázel pohledem, díval se, jak si vykračuje mezi sněhovými ostrůvky. Jehličnany lemuující zahradu zakrývaly výhled na přístav, i fjord se dal jen tušit, v dálce zeleně probleskoval mezi větrovím. Lars předpokládal, že se Selma ohledně *Arkebuzy* nemýlí, bylo právě načase. Naposledy připlula do Völlu před dvěma roky a podle smlouvy se měli sejít každý podzim.

Nadarmo posílal vzkazy, nedostal o lodi žádnou zprávu. Někdy si myslel, že se její rezivý kotel nadobro rozpadl nebo že prkna ztrouchnivěla, až se samovolně potopila.

Po setmění sejde dolů, aby si promluvil s kapitánem, když tak neučiní on sám. Ulehčeně si oddychl. Tak dlouho na to čekal a konečně nadešel ten čas.

„Abychom našli skutečný rozdíl, musíme skalpelem sloupnout kůži a tuk. V břiše žen je lůno, jako rudý vak otvírající se do vnějšího světa. Lůno mají v těle i ženy, které během těhotenství neumřely, stejně jako ty, jež byly panny. Dokonce i v tělech dětí se nachází spolu se dvěma vaječníky, které jsou jako lžíce kaviáru. Lůno tedy příčinou potulky být nemůže, v těle ženy dochází k jiné změně, když opouští své kotviště.

Z toho musíme čerpat naději. Muž nemá lůno, ale to ani potulku nezpůsobuje.“

(Úryvek z rukopisu Příčiny potulky, ženská a mužská privilegia)

Druhý den ráno vypluly z völlského přístavu rybářské čluny. Vazil hladil pažbičku své křesadlové pistole v kapse kabátu a pozoroval bachraté ženy trápící se s vesly. Nepohodlně se rozkládaly na sedačkách, prohmatávaly si kříže, kvůli břichům si u nohou nedokázaly poskládat síť. Vazila napadlo, že by taky měl vyplout. Anja ho určitě udala, a jestli narazila na těhotnou vyšetřovatelku, možná už *Arkebuzu* pronásleduje. Za dlouhý seznam provinění by mu vyměřily rozličné tresty. Za pašované drobnosti by dostal pokutu. Za opuštěné manželky kládu, aby ho místní mohli poplivat a holíčky po něm házet kozí trus. Za schůze, za pochybnou metodu výzkumu, za rukopis...

Za rukopis by ho vykleštily. Možná i zabily.

Kdyby dal na své srdce, vyrazil by, s hučícím kotlem by proplouval fjordem, ale nemohl. Byl dlužníkem jednoho muže z Völlu.

V noci, poté co položil dopis na Helžin lodní kufr, opustil *Arkebuzu* a do rozbřesku se neodvažoval vrátit. Bloumal vesnicí, hůl mu klouzala na ledu a kamení a do přístavu dorazil, až když za ploty začaly kdákat slepice. Báł se potkat dceru s uplakanýma očima, a že by mu kladla nové otázky, na které nebyl s to odpovědět.

Než sebral odvahu, aby vystoupal po kotevní lávce, rybářské čluny už opustily břeh fjordu.

„Dobré ráno, tati!“ Helga prostřela k snídani, na stůl položila rybí karbanátek a jablko, v horké vodě se louhovaly listy kopřivy. Pomohla mu z kabátu. „Nemám zatopit?“

Vazil se na dceru podezřívavě díval. Oči jí tížily rudé váčky, jako kdyby brečela, ale nevypadala našťvaně. Možná si dopis ještě nepřečetla. Položil ho do příliš tmavého kouta, proto si ho nevšimla, nebo ho smetl průvan a už by ho hledali marně.

„Nemám zatopit, tati? Klepeš se.“

„Ne. Není potřeba.“ Vazil se posadil ke stolu, Helga nabídla chléb. Nevěděl, jak se má zeptat. Potřeboval by hlt vína, aby našel odpovídající slova. „Něco... něco jsem ti tu nechal.“

Helze zaškubaly rty. Přinesla čaj, smetla drobký ze stolu.

„Viděla jsem.“

„Dobře.“ Vazil by rád řekl něco povzbudivého, nebo alespoň zopakoval, co napsal v dopise: *Je mi to líto*. „V pořádku?“

„Hmm?“

„Jen mě zajímá... Ten dopis... Všechno v pořádku?“

Helga pověsila utěrku na místo.

„Proč? Co by mělo být?“

Vazil náhle neobratně uchopil dceřinu ruku. Byla studená jako losos uložený na ledu. Nechápal, proč mají všechny ženy ledové ruce. Prsty jeho manželek se podobaly rampouchům, jako dítě se vždy otřásl při matčině ojínném doteku. Znal jedinou ženu, která neměla ledovou pokožku, Odveig. Její dlaň se zdála teplejší než kohokoliv jiného.

Držel Helgu za ruku, déle než kdykoliv poslední roky, spočívala v mozolnaté dlani jako lastura. Dívka se napjatě vrtěla.

„Můžu už jít?“ zeptala se a odtáhla se.

Vazil chvíli váhal, potom ji pustil.

„Můžeš.“

Helga vklouzla za nadouvající se závěs kajuty.

První řádky rukopisu, za který by ho ženy vykleštily nebo pověsily, napsal jako devatenáctiletý. Tehdy ještě nechápal, že jeho myšlenky jsou zbraň. Fjordy moc bibliolodí nebrázdilo, výdělečnější bylo přepravovat potraviny, oblečení, vosk nebo léky, takže lidé těch málo parníků přivážejících vědění velice pozorně očekávali. Někde je děti oslavovaly se zapálenými prskavkami, jinde jim první žena obce dala upéct nejkrásnějšího pstruha i s kůží. Kdyby ovšem poznali rukopis, jeho skutečné myšlenky, pochopitelně by k němu okamžitě pojali nenávist.

Pojmenoval ho *Příčiny potulky, ženská a mužská privilegia*. Odpovědne ho vyhledal a provázkem svázal kapitoly napsané za poslední rok, pro případ, že by z nich večer předčítal. Když pomyslel na debaty, které nad jeho pojednáním povedou, probudila se v něm nedočkavost.

Celý den organizoval *mužské záležitosti*, jak tomu Helga jízlivě říkala. Jakmile na loď dorazil pánský zákazník, doporučil mu nějakou knihu nebo haraburdí a mezitím mu vyložil, o co jde. Požádal ho, aby zprávu šířil mezi ženatými muži.

Po zavírací době vzal *Příčiny potulky* a jiné důležité knihy do podpaží a za soumraku se vydal přes rozviklané molo. Sklonil hlavu, tvář mu sdíral vítr, který jako by přinášel drobné skleněné úlomky. Po obou stranách ulice se ohýbala dozrávající zimní pšenice vypěstovaná pomocí hlínojedských praktik, z komína hospody stoupal dech kouře. Vešel, objednal si borovicovou pálenku a hned u pultu ji do sebe vyklopil. Lok ho hořce pátil v ústech, krku, a nakonec cítil teplo i v žaludku.

„Ještě jednu,“ poručil si, a když zmizela i ta, uklidnil se. Patnáct let se neopil, protože toho nikdy nevypil tolik. Nepotřeboval alkohol, aby otupil realitu, ale kvůli přesným slovům. Když nepil,

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy Kotviště.

Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.